

08.11.2022

Dnro 20341/03.04.04.04.34/2021

Asia Valitus kalatalousalueen sääntöjen vahvistamisesta

Valittajat Veikko Rintamäki, myös kanssavalittajien asiamiehenä
Matti Pesonen
Lauri Rintamäki
Juhani Taivalaho

Päätös, josta valitetaan**Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 15.2.2021,
LAPELY/608/2021**

Tenon kalatalousalue on hyväksynyt säännöt toimintaansa varten yleiskokouksessaan 28.9.2020. Säännöt on toimitettu Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (jäljempänä ELY-keskus) vahvistettavaksi. Sääntöjen 2 §:n kohdassa on todettu, että kalatalousalueen tarkoituksena on kehittää alueensa kalataloutta ja edistää jäsentensä yhteistoimintaa kalavarojen kestäväen käytön ja hoidon järjestämiseksi. Lisäksi tarkoituksena on Tenon laaksojen saamelaisten ja heidän jälkeläistensä kalastuksen turvaaminen ja kehittäminen.

ELY-keskus on valituksenalaisella päätöksellään vahvistanut Tenon kalatalousalueen säännöt kalastuslain 30 §:n nojalla. Säännöt ovat kalastuslain määräysten mukaiset ja vastaavat tarkoitustaan. Säännöt sisältävät myös muut kalatalousalueen toiminnan kannalta tarpeelliset seikat. Säännöt hyväksyneen kalatalousalueen yleiskokouksen päätös on saanut lainvoiman, sillä määräaika oikaisuvaatimuksen esittämiseksi kalatalousalueelle on kulunut umpeen eikä oikaisuvaatimuksia ole esitetty.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

ELY-keskuksen päätös tulee kumota. ELY-keskus on velvoitettava vaatimaan Tenon kalatalousaluetta muuttamaan sääntönsä lain mukaiseksi ja poistamaan etniseen suosimiseen johtavan sääntöjen kohdan.

Valittajat ovat asianosaisia Utsjoen kirkonkylän osakaskunnan osakkuuden perusteella. Kalatalousalueen toiminta vaikuttaa suoraan valittajien oikeuksiin ja velvollisuuksiin esimerkiksi kalastuslupatulojen maksamisten sekä käyttö- ja hoitosuunnitelman vaikutusten kautta.

Hyväksytyt säännöt eivät ole lain mukaisia, ja ne vaarantavat perusoikeuksien toteutumisen, kuten yhdenvertaisuuden vaatimuksen. Hyväksytyt sääntömuutos asettaa kalatalousalueen toiminta-alueella olevat osakaskuntien osakkaat sekä jopa osakaskuntiin kuulumattomat henkilöt eriarvoiseen asemaan etnisen alkuperänsä perusteella. Etninen tausta ei ole julkinen tieto, eikä tähän perustuvaa erottelua voida edes käytännössä tehdä.

Tenon kalatalousalueen sääntöjä on muutettu Kalatalouden keskusliiton mallisäännöistä lisäämällä 2 §:ään kohta, jonka mukaan kalatalousalueen tehtävänä on Tenon laaksojen saamelaisten ja heidän jälkeläistensä kalastuksen turvaaminen ja kehittäminen. Kyseinen tehtävä ei ole kalastuslain mukainen kalatalousalueen tehtävä. Mallisäännöissä ei ole osoitettu vaihtoehtoja poiketa kalastuslain määrittämissä tehtävistä. Kalatalousalueet perustettiin yhdenmukaistamaan Suomen kalastushallintoa. Kalatalousalue on julkista valtaa käyttävä julkisoikeudellinen yhdistys. Valituksenalaisen päätöksen mukaan kalatalousalue on hyväksynyt säännöt toimintaansa varten yleiskokouksessaan 28.9.2020. Tämä ei pidä paikkaansa, vaan kalatalousalue on 28.9.2020 hyväksynyt sääntömuutoksen. Säännöt on hyväksytty ensimmäisessä yleiskokouksessa 7.2.2019. On epäselvää, onko ELY-keskus päätöksessään hyväksynyt alkuperäiset säännöt vai pelkän sääntömuutoksen.

Valituksenalaisessa päätöksessä ei ole perusteltu kalatalousalueen tehtäviin lisättyä, muista Suomen kalatalousalueiden tehtävistä poikkeavaa saamelaisten kalastusta koskevaa kohtaa millään tavalla. Tenon kalatalousalueen sääntömuutos johtaa tilanteeseen, jossa osan sen vaikutuspiiriin henkilöistä ja jopa vaikutuspiiriin kuulumattomien etuja korostetaan etnisyyden perusteella kalatalousalueen toiminnassa.

Kalatalousalueiden toimintaan kuuluu muun muassa kalastuslupatulojen jakaminen, kalastuslupien järjestämistehtävä sekä kalavarojen käyttö- ja hoitosuunnitelman valmistelu, jonka pohjalta kalastus alueella järjestetään. Julkista valtaa ei tule käyttää henkilöiden etnisyyden mukaan. ELY-keskuksen hyväksymä sääntömuutos ei edistä kalastuslain 23 §:ssä säädettyä kalatalousalueen yhteistoimintaa, vaan rikkoo sen toiminta-alueeseen kuuluvien yhdenvertaisuutta ja sen kautta heikentää yhteistoimintaa. Kalatalousalueen tehtäviin ei kalastuslain mukaan kuulu kulttuurillisia tehtäviä vaan kalatalouden kehittäminen. Myös Tenon kalatalousalueen yleishyödyllisyys on uhattuna. Yhdistyksen yleishyödyllisyyden vaatimukseen kuuluu tuloverolain 22 §:n perusteella, että sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin ja että se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä. Kalatalousalueen vallankäyttö ja resurssien jako etnisyyden perusteella saattaa olla näiden vaatimusten vastainen.

Asian käsittely ja selvittäminen

Lapin ELY-keskus on antanut lausunnon. Valitus on ensisijaisesti jätettävä tutkimatta puuttuvan valitusoikeuden johdosta ja toissijaisesti hylättävä perusteettomana.

Valittajia ei voida pitää osakaskuntaan kuulumisen perusteella henkilökohtaisesti kalatalousalueen jäseninä. Valittajilla on ollut mahdollisuus osallistua osakaskuntansa kautta kalatalousalueen päätöksentekoon, minkä lisäksi valittajilla on ollut mahdollisuus hakea oikaisuvaatimuksin muutosta kalatalousalueen yleiskokouksen päätökseen vahvistaa ehdotus kalatalousalueen säännöiksi, mikäli kyseisen kalatalousalueen päätöksen on katsottava sisältäneen sellaisia seikkoja, jotka koskevat valittajien oikeutta. Joka tapauksessa valittajat eivät ole vaatineet päätöksen oikaisua kalatalousalueen yleiskokoukselta. Valituksenalainen päätös on kohdistettu kalatalousalueeseen. Valitusoikeus on asiassa siten lähtökohtaisesti vain Tenon kalatalousalueella siinä tapauksessa, että ELY-keskus ei olisi vahvistanut sääntöjä kalatalousalueen ehdotuksen mukaisesti. Valituksenalainen päätös ei vaikuta välittömästi yksittäisen osakaskunnan osakkaina olevien valittajien oikeuksiin, etuihin tai velvollisuuksiin, eivätkä valittajat ole myöskään yksilöineet tällaisia välittömiä vaikutuksia. Näin ollen heillä ei ole oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaista valitusoikeutta ELY-keskuksen päätökseen vahvistaa Tenon kalatalousalueen säännöt.

Saamelaisen kulttuurin erityispiirteiden huomioon ottaminen alueellisten kalavarojen hoidossa ja kyseessä olevan kirjauksen sisällyttäminen Tenon kalatalousalueen sääntöihin ei ole kalastuslain tai muun lain vastaista.

Tenon kalatalousalue on antanut selityksen, jossa se on katsonut, että valittajilla ei ole valitusoikeutta asiassa. Järjestäytyneiden osakaskuntien osakkailta on mahdollisuus vaikuttaa oman kalatalousalueensa toimintaan.

Valittajat ovat antaneet vastaselityksen, jonka liitteenä on oikeustieteen tohtorin Matti V. Revon lausunto valittajien valitusoikeudesta ja kalatalousalueen sääntöjen saamelaisia koskevan kohdan lainmukaisuudesta.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus jättää valituksen tutkimatta.

Perustelut

Kalastuslain 124 §:n 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään. Viranomaisella saa hakea muutosta valittamalla myös, jos valittaminen on tarpeen viranomaisen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi.

Valituksenalaisella päätöksellä on vahvistettu Tenon kalatalousalueen säännöt. Sääntöjen mukaan Tenon kalatalousalueen tehtävänä on muun muassa Tenon laaksojen saamelaisten ja heidän jälkeläistensä kalastuksen turvaaminen ja kehittäminen. Hallinto-oikeus toteaa, että kyseessä on yleisluontoinen saamelaisten kalastuskulttuurin turvaamista koskeva kirjaus, jolla ei ole välittömiä oikeusvaikutuksia. Valittajilla on mahdollisuus hakea muutosta kalatalousalueen vastaisuudessa nyt vahvistettujen sääntöjen nojalla tekemiin päätöksiin, jos he katsovat niiden olevan yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisia ja jos ne koskevat heitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla. Edellä kerrotun perusteella hallinto-oikeus katsoo, että valituksenalainen päätös ei vaikuta valittajien oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun välittömästi siten, että heillä olisi valitusoikeus asiassa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitus valituslupahakemuksineen on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Selostus valitusluvan myöntämisen edellytyksistä ja hakumenettelystä on liitteenä (Valituslupa, yleinen).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Anna-Kaisa Marski, Jari Kostilainen ja Minna Manninen.

Esittelevä jäsen

Minna Manninen

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös	Veikko Rintamäki, sähköpostitse
	Oikeudenkäyntimaksu maksutta (tuomioistuinmaksulaki 7 § 2 mom)
Jäljennös maksutta	Lapin ELY-keskus, sähköpostitse
	Tenon kalatalousalue, sähköpostitse

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Osoite: PL 189 (Isokatu 4, 3. krs), 90101 OULU
Puhelin: 029 56 42800 **Telekopio:** 029 56 42841
Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi
Sähköinen asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valitusosoitus

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisperusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
 - 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
 - 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.
- Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Valitus on tehtävä kirjallisesti **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta.

Vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon kirjeitse tavallisena tiedoksiantona lähetetystä päätöksestä seitsemäntenä päivänä päätöksen lähettamisestä, jollei vastaanottaja näytä tiedoksisaannin tapahtuneen tätä myöhemmin. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantotapaa vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksen tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettamisestä, jollei muuta näytetä.

Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa (saantitodistus, haastetiedoksianto) vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon sinä päivänä, jona päätös on vastaanotettu. Tiedoksisaantipäivän osoittaa saantitodistus tai tiedoksiantotodistus. Sähköisesti todisteellisesti tiedoksi saadun päätöksen tiedoksisaantipäivä on päätöksen noutamispäivä palvelimelta tai asiointipalvelusta.

Käytettäessä sijaistiedoksiantoa asiakirja katsotaan kuitenkin saadun tiedoksi kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Kirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.

Valituksen sisältö

Valituksessa, joka sisältää myös valituslupahakemuksen, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot
- postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosiosioite)
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:ssä tarkoitettu peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valittaja katsoo, että valitusluvan myöntämiseen on edellä tarkoitettu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa valituksessa yhdyshenkilöksi. Jollei yhdyshenkilöä ole ilmoitettu, yhdyshenkilönä toimii valituksessa ensimmäiseksi mainittu valittaja. Yhdyshenkilön ei tarvitse esittää valtakirjaa.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on esitettävä valtakirja. Jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää, valtakirjaa ei kuitenkaan tarvitse esittää, jos

- päämies on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa
- asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa hallintomenettelyssä tai tuomioistuimessa
- valtuutettu on asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Valituksen toimittaminen

Valitus valituslupahakemuksineen on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**.

Valituksen voi toimittaa henkilökohtaisesti tai asiamiehen välityksellä. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse, lähetin välityksellä, telekopiona, sähköpostina tai sähköisen asiointipalvelun kautta. Valitus on toimitettava niin ajoissa, että se on perillä viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä korkeimman hallinto-oikeuden virka-ajan päättymiseen (kello 16.15) mennessä. Valituksen toimittamisesta telekopiona, sähköpostina tai sähköisen asiointipalvelun kautta säädetään tarkemmin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot ja aukioloaika

Sähköinen asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Postiosoite:
PL 180
00131 HELSINKI

Käyntiosoite:
Paasivuorenkatu 3
00530 HELSINKI

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Faksi: 029 56 40382
Puhelinnumero: 029 56 40200

Asiakaspalvelun aukioloajat maanantaista perjantaihin 8.00 - 16.15.

Muutoksenhakuasian käsittelystä perittävät maksut

Hallinto-oikeuden päätöstä koskevan muutoksenhakuasian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 530 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu. Maksuvelvollinen on asian vireillepanija tai hänen sijaansa tullut. Jos yhtä useampi asianosainen saattaa asian käsiteltäväksi samalla kirjelmällä, heiltä peritään vain yksi maksu. Jos tuomioistuin erottaa eri asianosaisia koskevat asiat erikseen käsiteltäviksi, peritään kustakin näin erotetusta asiasta asianosaiselta maksu erikseen. Jos saman maksun suorittamisesta on vastuussa kaksi tai useampia maksuvelvollisia, he vastaavat siitä yhteisvastuullisesti. Yhden asianosaisen maksuvapautus ei vähennä muiden asianosaisten maksuvelvollisuutta.

Oikeudenkäyntimaksua ei korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritä tuomioistuinmaksulain 5 §:ssä tarkoitetuista maksuttomista suoritteista. Lain mukaista maksua ei peritä:

- yksityishenkilön vireille panemissa sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) eikä terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettua palvelua tai etuutta koskevissa asioissa;
- lastensuojelulain (417/2007) mukaisissa asioissa, lukuun ottamatta mainitun lain 16 c §:ssä tarkoitettuja, kuntien keskinäisiä korvauksia koskevia asioita;
- yksityishenkilön vireille panemissa ulkomaalaislain (301/2004) mukaisissa kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa;
- maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) mukaisissa asioissa eikä maaseutuelinkeinotukea koskevissa asioissa, joissa on kyse luottojen maksuhelpotuksesta, vapaaehtoisesta velkajärjestelystä tai valtion takautumisvaatimuksesta luopumisesta;
- oikeusapulaissa (257/2002) tarkoitetun oikeusavun myöntämistä koskevissa asioissa eikä oikeudenkäyntiavustajalle maksettavaa palkkiota ja kulukorvausta koskevissa asioissa, ellei kyse ole muutoksenhausta palkkiota tai kulukorvausta koskevassa asiassa;
- tartuntatautilain (1227/2016), päihdehuoltolain (41/1986) eikä mielenterveyslain (1116/1990) mukaisissa asioissa;
- yleisiä vaaleja, kirkollisia vaaleja eikä saamelaiskäräjien vaaleja koskevissa asioissa;
- asioissa, joiden käsittely tuomioistuimessa on muualla laissa säädetty maksuttomaksi.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, mikäli maksun perimättä jättämiseen on lain 4 §:ssä tarkoitettu peruste. Lain mukaista maksua ei myöskään peritä, jos korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Maksu peritään kuitenkin riippumatta lopputuloksesta veroasiassa annettua ennakkoratkaisua koskevassa muutoksenhakuasiassa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä oikeusapulain nojalla käsittelymaksuista vapautetuilta eikä muualla laissa viranomaisen toimenpiteistä suoritettavista maksuista vapautetuilta.

Jos maksun periminen olisi ilmeisen kohtuutonta, viranomainen tai maksun määräävä virkamies voi yksittäistapauksessa määrätä, ettei maksua peritä.

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015)

Oikeusministeriön asetus tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta (1122/2021)

Valituslupa, yleinen